

Fakta a mýty

V Evropě se v dřívějších dobách lipové stromy pojily s norskou bohyní Freyou, bohyní lásky a plodnosti. Když se lípy vysazovaly na vesnických náměstích, byly věnované právě této bohyni. Ženy, které chtěly otěhotnět, často objímaly lipový strom. Díky voňavým listům ve tvaru srdce je lípa dodnes spojovaná s láskou a romantikou.

Fakta a mýty

Latinský název lípy je Tilia.

Na jaře a v létě zdobí lípu nezaměnitelné charakteristické ozubené listy ve tvaru srdce. Půda pod lipovým stromem může být velmi 'cukernatá' v důsledku lepivé mízy, nazývané medovice, kterou produkují listové mšice. Je známo, že tyto cukry spouští v půdě aktivitu bakterií vázajících dusík. Ve Velké Británii můžete vyhledat místní názvy začínající předponou 'Lynd' nebo 'Lin' (v angličtině se lípa jmenuje linden tree), která odkazuje na přítomnost lipových stromů v minulosti, i když se nemusely zachovat do dnešní doby.

Fakta a mýty

Lipový strom je národním stromem České Republiky. Slované si ji zvolili jako národní strom už v roce 1848, údajně díky návrhu básníka Františka Ladislava Čelakovského. Tradičně se věřilo, že lípa vysazená vedle domu jej má chránit. Všechny části lipového stromu jsou jedlé: listy, květy, semena, míza a kůra; květy je možné jíst syrové nebo z nich vyrobit čaj nebo tinkturu. Lípa je také vysazovaná pro svou krásu; je zkrátka všestranným stromem.

V České Republice se symbol lipového stromu nachází na prezidentské standartě, státních pečetích, vojenských uniformách a bankovkách.

Fakta a mýty

Lipové stromy byly starými indoevropskými kmeny uctívány díky své velikosti a dlouhověkosti, často se zasazovaly po narození prvního dítěte.

Do dnešního dne je lípa symbolem ochrany, pravděpodobně pro svou typickou košatou korunu, dále symbolem pomoci a lásky.

Mnoho lipových stromů bylo vysazeno při založení Československa v roce 1918 a poté u příležitosti 50. výročí této události.

Mnoho starých lipových stromů je dnes chráněných; v České Republice se nachází 3000 významných lip.

Recepty

Sirup z lipových květů

Přísady:

lipové květy
cukr
voda
citrónová šťáva a dužina
agávový sirup

Recepty

Lipový čaj

Lípa je proslavená svými květy, ze kterých můžete připravit čaj – podle některých lidí dobře ulevuje při nachlazení. Lipové květy jsou také oblíbené včelami jako zdroj nektaru, ze kterého vyrábí med.

Čaj z lipových květů má mírně relaxační účinek, hodí se tedy na pití před spaním.

Přísady:

Rozkvetlé lipové květy, sbírané v den, kdy neprší.

Postup:

Odstraňte všechny zelené stonky, aby vám zbyly pouze květy. Rozložte je na noviny nebo látku a položte na pár dní na teplé, slunné místo.

Jakmile jsou květy suché, uchovejte je ve vzduchotěsné nádobě.

Na přípravu čaje vložte hrst sušených květů do šálku a zalijte horkou vodou.

Vyluhujte 5 minut a pak si na čaji pochutnejte.

Sirup z lipových květů

Postup:

Rozpusťte cukr ve vodě a přidejte sirup agáve, v případě potřeby další přírodní sladidla. Míchejte, dokud se nevypaří polovina tekutiny, měla by být hustá, ale tekutá.

Zatímco se vaří cukrový sirup, omyjte lipové květy ve vodě.

Jakmile je sirup hotový, přidejte do něj květy a trochu citrónové šťávy a dužiny, jemně zamíchejte. Nechte směs vychladit na pokojovou teplotu a pak ji zakryjte a vložte do ledničky na 2-4 dny, aby se vůně a chuť květů vyluhovala v sirupu. Po několika dnech směs přecedte a uchovejte sirup ve vzduchotěsných sklenicích, v ledničce vydrží až jeden měsíc. Můžete sirup naředit bublinkovou vodou, přidat plátek citrónu a použít na přípravu nápojů, stříků nebo nealko koktejlů. Lipový sirup je také skvělou polevou na zmrzlinu, ovoce nebo jogurt.

Praktické nápady

Coppicing

Coppicing je metoda pravidelného seřezávání stromů, které se pěstují jako více kmenné velké keře, aby je bylo možné snadněji sklízet a užívat. Lipové stromy, podobně jako lísky, vytváří dlouhé rovné kmeny, které je možné použít na řadu projektů, třeba k výrobě luku a šípů. Mladé větve jsou velmi flexibilní a hodí se pro tkaní, výrobu košíků a jiných podobných struktur.

Praktické nápady Luk a šíp

Vybavení:

Nůž, vata/bavlna, provázek, lepenka

Instrukce:

Na výrobu luku najdete větev, která je pružná, ale ne příliš ohebná. Ořízněte ji na vhodnou délku: delší luky mají větší sílu. Udělejte dva zářezy ve vzdálenosti 2 cm od obou konců tyče, na které pak připevníte tětivu luku. Naviňte a uvažte provázek do jednoho zářezu, pak za něj silně zatáhněte, aby se dřevo ohnulo do oblouku. Pevně připevněte druhý konec provázku k druhému zářezu. Provázky by měly být přivázané napevno, aby se neposouvaly.

Šípů musí být tenké a rovné a je možné je vyrobit z uschlého dřeva; vhodná je líska nebo vrba. Nožem nebo škrabkou na zeleninu oloupejte kůru a ořežte špičatý konec.

Na druhý konec šípů vyřízněte kříž a z tuhého kartonu vyrobte letky (část s peřím) – zasuňte je do kříže.

Praktické nápady Luk a šíp

Na letku šípů se tradičně používá peří. Zastříhnete pířka na požadovanou délku a připevníte je k oběma stranám šípů pomocí tenké bavlněné nitě, kterou omotáte okolo šípů a brků pírek.

Praktické nápady

Řezbářství

Lipové dřevo je mezi řezbáři jedním z nejoblíbenějších materiálů, velmi snadno se opracovává i s ručním nářadím. Lípa má jemnozrnnou strukturu, povrch výrobků je tedy mnohem hladší a má světle krémovou barvu. Lipové dřevo je extrémně měkké, ideální i pro začínající řezbáře.

Se základními nástroji na dřevořezbu zvládnete jednoduché řezbářské projekty, jako je trojrozměrný vyřezávaný tvar ptáka nebo ryby.

Začnete vyřezáváním jednoduchých tvarů do plochého povrchu dřeva, například květin a ornamentů.

Praktické nápady

Pyrografie

Lipové dřevo je díky své jemně zrnité struktuře nejvhodnějším dřevem na pyrografii.

Pyrografie je umělecká technika zdobení dřeva či kůže vypalováním pomocí horkých předmětů jako je pohrabáč nebo páječka.

Moderní pyrografické sady používají vyhřívané nástroje k vypálení vzorů do dřeva – jsou k dostání v řemeslných obchodech. Podívejte se na internet pro inspiraci a zkuste vytvořit jednoduché předměty, například ozdoby na vánoční stromky, odznaky, jmenovky a štítky pro rostliny.

Praktické nápady

Umění a řemesla:

Použijte krásné srdcově tvarované listy a jemné květy jako základ a inspiraci uměleckých projektů.

Navlékání listů:

Vytvořte originální ozdoby navléknutím speciálně vybraných nalezených listů na provázek a zavěste je venku na lipovou větev. Pěkně vyniknou zejména na podzim, kdy se listy začínají zbarvovat.

Hry Hledání srdcí

Vyhlaste tematickou pátrací výpravu: Lipové stromy běžně rostou okolo cest po celé Evropě. Jejich listy ve tvaru srdce jsou dobře rozpoznatelné, zejména brzy na jaře, kdy mají zářivou limetkově zelenou barvu.

Pátrací seznam přídatných jmen může zahrnovat 've tvaru srdce', pokud v okolí rostou lípy. Zahrňte další rostliny (nebo přírodní objekty) použitím přídatných jmen jako křupavý, sametový, měkký, s hrubým povrchem, péřový a trnitý. Bavte se při lovu na srdce!

Hry

Letní vůně a páchnoucí koktejly

Tato aktivita je inspirovaná krásně vonící letní lípou, můžete ji ale podniknout kdykoliv.

Dejte hráčům nádobu na sběr 'náleží'; vyšlete je do terénu hledat předměty, které mají výraznou nebo zajímavou vůni. Pak vložte předměty do hrnce s trochou vody a rozmačkejte je tyčinkou, aby se vůně promíchaly.

Děti by měly hotový aromatický koktejl pojmenovat a sdílet svůj nápaditý výtvar s ostatními. Kdo vyrobil nejkrásnější vůni?

A kdo naopak tu nejpršernější?